Melinda

Aleph-auktoriteettikoulutus 24.5.2019
Minttu Hurme

Asterin käyttöoikeudet

- Auktoriteettitietueet nähtävissä kaikilla Melinda-kuvailijoilla Alephissa
- Nimimuotojen poiminta auktoriteettitietueista onnistuu SRU:n kautta Melindan Aurora-kuvailijoille (yleisiä kirjastoja)

- Auktoriteettitietueiden päivittäminen ja luominen vaatii erilliset Asteri-oikeudet

- Käyttäjätunnustenhallintakäyttöliittymässä tasot Admin + Asteri (11) ja Luettelointi + Asteri (41), näiden asettaminen käyttäjälle onnistuu, jos organisaatiolle on melinda-tuessa annettu mahdollisuus tuottaa Asteri-tietueita

Linkkiosakenttä

- Osakenttä ***$0*** sisältää auktoriteettitietueen ID:n tai muun tunnisteen, jolla sen löytää
  - Bibliografisissa tietueissa toimijakirjauskentissä
  - Auktoriteettitietueissa 5XX-kentissä

- Asterin tietueissa myös 1XX-kentässä, jotta se poimiutuu nimimuodon mukana bibbeihin
  - Auktoriteettitietueen 1XX-kentän $0 päivittyy aina automaattisesti tietueen ID:n mukaiseksi, sitä ei siis voi päivittää käsin

Linkkaukset bibeissä

- Voyagerien tietojen perusteella $0:t kaikkiin Violan ja Fennican bibbeihin, joissa auktorisoitu nimimuoto
  - nk. migraatio- tai bib-linkkausajo
- Kuvaillessa pyritään lisämään kaikkii uusiin bibbeihin / bibbien päivityksiin, kun mahdollista
- Myöhemmin mahdollisuuksien mukaan massa-ajoina myös muihin bibbeihin, joissa nimimuoto voidaan linkata luotettavasti auktoriteettiin
- kts. Melinda-wiki: https://www.kiwi.fi/display/melinda/Linkit+Asterin+toimijakuvailuun

$0-osakentän Asteri-ID

- Linkki Asterin nimitietokantaan on Alephissa muotoa:
  (FIN11)<asteri-tietueen-tietuenumero>

- Paikalliskannoissa ja muuten Alephin ulkopuolella on standardinmukainen, Asterin nimitietokannan ISIL-tunnuksella alkava muoto:
  (FI-ASTERI-N)<asteri-tietueen-tietuenumero>

- Tulevaisuudessa siirrytään mahdollisesti käyttämään Asteri-ID:n sijaan toimijan URN-tunnistetta tai ISNIä, jos sellainen on saatavilla

Linkkaus Melindan indekseissä

- Aleph linkittää bibliografiset ja auktoriteettitietueet toisiinsa <nimimuoto + $0 -osakenttä> -yhdistelmän perusteella

- Linkatun tietueen indeksoituessa lisätään sekä selaus- että sanahakuindekseihin haettavaksi myös auktoriteettitietueen viittausmuodot

Tekijä-nimeke kirjaukset

- Melindan tekijä-nimekekirjauksissa 6XX ja 7XX -kentissä Asterin (FIN11)-alkuiset $0-linkkiosakentät viittaavat tekijä-nimekekirjauksen tekijäosaan, eivät koko kirjauksessa käsiteltyyn teokseen/ekspressioon

- Linkkiosakentät mahdollistavat sen, että toimijan nimimuodon muuttuessa myös tekijä-nimekekirjaus päivittyy, vaikka Melindassa/Asterissa ei vielä olekaan erillisiä teos/ekspressiokuvailujas

Asteri-ID 035-kentässä

- Paikalliskantaan replikoituneissa Asteri-tietueissa on 035 $a-osakentässä (FI-ASTERI-N)+<tietueen numero>

- Sama 035a voi olla myös Asteri-tietueessa

- Jos tuplana Asterissa ollut auktoriteettitietue on yhdistetty, jäljellejääneen tietueen 035 $z:ssa on poistetun tietueen Asteri-ID

Paikalliskantojen auth-id:t SID-kentissä

- **fenau**: Fennican Voyager-auktoriteettitietueen ID
- **vioau**: Violan Voyager-auktoriteettitietueen ID

- Auktoriteettitietueessa on paikalliskannan **SID**-kenttä vain, jos auktoriteettitietue on tuotu Voyagerista Asteriin

- **SID**-kenttä tarvitaan, jotta tietue voisi replikoitua:
  - Jos tietueessa on useampi saman paikalliskannan **SID**, kyseessä on virhetilanne, joka pitää selvittää ennen kuin tietue voi replikoitua

Vastintietueiden linkkaukset – Asteriin loadatut tietueet

Asterin tietue:

SID (*source ID)* –kenttä, jossa paikalliskannan tietueen kontrollinumero(*authid)* ja tietokantatunnus

SID__ $c **123456** $b fenau

Paikalliskannan tietue:

001 –kenttä, jossa paikalliskannan tietueen kontrollinumero (*authid)*

001 **123456**

Vastintietueiden linkkaukset – Asterista paikalliskantaan replikoituneet tietueet

Asterin tietue:

001 –kenttä, jossa tietueen Asterin tunniste (*SYS/authid*)

```
001 006789123
```

Paikalliskannan tietue:

035a –kenttä, jossa tietueen Asterin nimikannan tunniste (*SYS/authid*) (**FI-ASTERI-N)** -prefiksillä

```
035__ $a (FI-ASTERI-N)00678912
```

Vastintietueiden linkkaukset – Asterista paikalliskantaan poimitut tietueet, joiden alkuperäinen vastintietue on poistettu tuplatietuetta yhdistäessä

Asterin tietue:

035 $z –kenttä, jossa poistetun tietueen Asterin nimikannan tunniste (*SYS/authid*) (**FI-ASTERI-N)** -prefiksillä

035__ $z **(FI-ASTERI-N)00678912**

Paikalliskannan tietue:

035a –kenttä, jossa alkuperäisen vastintietueen Asterin nimikannan tunniste (*SYS/authid*) (**FI-ASTERI-N)** -prefiksillä

035__ $a **(FI-ASTERI-N)00678912**

Caretaker

- Caretaker on ohjelma, joka tekee päivitykset linkattuihin bibbeihin ja auktoriteetteihin auktoriteetin päivittyessä
  - Linkkaus pelkän **$0** -osakentän perusteella

- Optio myös siihen, että bibliografisen tietueen päivittyessä linkatut tiedot tarkistettaisiin ja päivitettäisiin auktoriteetista, mutta tämä on pois päältä toistaiseksi, koska törmättiin bib-kuvailijalle epäkäytettävyyttä aiheuttavaan ristiintallennusongelmaan

Caretakerin toiminta

- Kun auktoriteettitietue tallennetaan Asterissa, Caretaker tarkistaa kaikki siihen **$0**-osakentällä linkatut Melindan bib-tietueet ja Asterin auktoriteettitietueet, ja päivittää niiden nimimuodot vastaamaan päivitetyn auktoriteettitietueen nimimuotoa

- Tämä tapahtuu välittömästi auktoriteettitietueen päivityksen jälkeen - jos jokin linkattu tietue ei päivity kyseessä on tod. näk. jonkinlainen virhetilanne

Caretaker ja välimerkitys

- Caretaker pyrkii päivittämään tietueeseen myös oikean välimerkityksen

Auktoriteettien replikoitumisesta

- Auktoriteettitietueet replikoituvat Voyager-Fennicaan, Voyager-Violaan, ja muutamaan muuhun paikalliskantaan
- Ei tietokantatunnusrajoitetta, eikä päivitysten karsintaa kuvailijatunnusten perusteella kuten bibeissä
- Fennicalla filtteri 040-kentän perusteella, Violalla karsitaan ne henkilötoimijoiden alkukirjaimet, joita ei ole vielä siirretty Asteriin
- Uuden auktoriteetin replikoituminen vaatii sen, että tietue tallennetaan kahteen kertaan (sorry...)

Caretakerin tekemien päivitysten replikoituminen

- Bibit:
  - Paikalliskantoihin, joissa ei ole käyttäjätunnusrajoituksia replikoinnille siinä missä muutkin päivitykset
  - Mahdollisuus myös toiminnallisuuteen, joka päivittää Caretakerin Melindassa päivittämistä tietueista vain paikalliskannan vastintietueessa olevat $0 -osakentälliset kentät seuraamaan Asterin muotoja
- Auktoriteetit:
  - Suoraan kaikkin kantoihin, joihin muutenkin tietue replikoituisi

Melinda

Kiitos!

melinda-posti(at)helsinki.fi

Melinda-wiki: https://www.kiwi.fi/display/melinda